

3) подальше збільшення частки позикового капіталу призведе вже до неоднозначної фінансової оптимізації. У даному випадку необхідно визначитися з пріоритетним напрямком оптимізації капіталу або проаналізувати графік залежності на наступних інтервалах і оцінити всі позитивні та негативні сторони цих змін, які будуть прийнятні для вибраної стратегії підприємства.

Висновки. У процесі оптимізації структури капіталу враховуються раніше розглянуті фактори, що характеризують індивідуальні особливості діяльності даного підприємства.

Для вибору оптимальної структури капіталу діючого підприємства проведена комплексна оцінка можливих варіантів структури капіталу за різних умов залучення капіталу в певних умовах господарської діяльності підприємства.

Список літератури: 1. *Ивашковская И., Куприянов А.* Структура капитала: резервы создания стоимости для собственников компании // Управление компанией. – 2005. – № 2. – С. 34-38. 2. *Райзберг Б. А., Лазовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б.* Современный экономический словарь. 5-е изд., Перераб. и доп. – М: ИНФРА-М, 2007. 3. *Переверзев Н.* Методика оценки эффективности IPO // Финансовый директор. – 2006. – № 2. 4. *Бланк И.А.* Управление формированием капитала. – К: «Ника-Центр», 2000 .. – С.213-214.

Надійшла до редколегії 04.11.2011

УДК 330.33 (477)

Г.С. ТРОЦКО, аспірант, НТУ «ХП», Харків

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

У статті представлено результати дослідження інформаційних систем на підприємствах машинобудування як засобу прискорення та налагодження обміну інформацією та оптимізації дії всіх структурних підрозділів. Запропоновано поетапний метод впровадження інформаційних систем на підприємствах машинобудування, що дозволяє охопити критичні ділянки діяльності підприємства та знизити ризик інвестування коштів в інформаційні системи.

В статье представлены результаты исследования информационных систем на предприятиях машиностроения как способ усовершенствования обмена информацией и оптимизации действий всех структурных подразделений. Предложен поэтапный метод внедрения информационных систем на предприятиях машиностроения, который позволяет охватить критические участки деятельности предприятия и снизить риск инвестирования средств в информационные системы.

The article presents the results of IT systems research on mechanical engineering enterprises as one of the ways to organize and accelerate the information exchange and optimize the workflow of all business departments. The iterative process of IT systems implementation on mechanical engineering enterprises which allows focusing on the critical aspects and problems of the enterprise and reduces the risks of investments into IT system is proposed.

Машинобудівна галузь України характеризується низкою проблем і труднощів, які уповільнюють зростання конкурентоспроможності галузі.

Найчастіше у керівництва машинобудівного підприємства у зв'язку із складністю виробничого процесу та динамічністю зовнішнього середовища, немає можливості оперативно отримувати достовірну інформацію про всі аспекти, пов'язані з діяльністю підприємства. Бізнес-процеси підприємств, інформаційні потоки носять заплутаний характер. Як реалізується виробнича програма? Скільки необхідно ресурсів для забезпечення виробництва? Чому виникають випадки зупинки виробництва? Яку конкурентну позицію займає підприємство на ринку? Яку продукцію виробляють конкуренти? Відповіді на ці та інші питання доводиться шукати дуже довго.

В умовах невизначеності, закономірним постає питання необхідності володіння своєчасною та достовірною інформацією, що дозволить приймати раціональні та вірні рішення стосовно зміни стилю діяльності відповідно до змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

У цьому плані особливий інтерес становлять інформаційні системи, що базуються на сучасних інформаційних технологіях та автоматизують діяльність структурних підрозділів підприємства, сприяють прискоренню обміну інформацією та володіння необхідною та своєчасною інформацією для прийняття ефективних рішень.

Питання використання та впровадження сучасних інформаційних систем розглядалися в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: В.Н. Амітана, Я.Г. Берсуцького, Л.С. Вінарика, В.В. Годіна, І.В. Гордієнка, Ю. М. Канигіна, Фінагіна О.В., М. Кастельса, М.І. Крулькевича, В.С. Пономаренко, В.Ф. Ситника, Дж. Стіглера, Д. Уотермена та ін. [1-8]. Проте, практичні аспекти формування інформаційної системи на підприємствах машинобудування залишаються недостатньо розкритими.

Метою статті є надання теоретичних та практичних рекомендацій щодо формування інформаційних систем на промислових підприємствах, застосування яких сприятиме налагодженню діяльності виробничих та управлінських процесів та досягненню конкурентоспроможності підприємств.

Незважаючи на велику кількість законодавчих документів і нормативно-правових актів щодо інформаційного простору, впровадження та розвитку новітніх інформаційних технологій, зокрема: Конституція України, Закони України «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про національну

програму інформатизації», Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Указ Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій», та ін. [1], поняття інформаційної системи, а також процес формування інформаційних систем на промислових підприємствах не знайшли комплексного відображення, що є однією з причин неефективного впровадження ІС та відставання від західних конкурентів з їх використання. На даний момент діяльність інформаційного відділу здійснюється без продуманої загальної методики, на основі прикидок або розроблених на місці методів. Це не дивно, бо формалізація даної області знаходиться на низькому рівні, немає жодного стандарту який регламентує цю діяльність.

У літературі існує безліч підходів до поняття інформаційних систем. Інформаційна система управління – система збору, зберігання, обробки, перетворень, передачі і оновлень інформації за допомогою сучасної комп'ютерної та іншої техніки для постійного використання інформації в процесі управління. Деякі автори розглядають ІС, як взаємозв'язану сукупність засобів, методів і персоналу, що використовується для зберігання, обробки і видачі інформації на користь досягнення поставленої мети [2]. Інформаційна система може бути визначена з технічної точки зору як набір взаємозалежних компонентів, які збирають, обробляють, запасають і розподіляють інформацію, щоб підтримати прийняття рішень і управління на підприємстві. На додаток до підтримки прийняття рішень, координації та управління, інформаційні системи можуть також допомагати менеджерам проводити аналіз проблеми, роблять видимими комплексні об'єкти й створюють нові вироби. [3]

Проблема впровадження інформаційних систем управління підприємством дуже актуальна для машинобудівних підприємств. У машинобудуванні ланцюг створення вартості має складний характер і включає етапи постачання (закупівлі матеріальних ресурсів), виробництва, зберігання і збуту виробленої продукції, розрахунків з діловими партнерами та інше. Кожен з цих етапів є одним з факторів підвищення капіталізації бізнесу, тому комплексна автоматизація, яка охоплює всі процеси ланцюжка створення вартості, принесе максимальний ефект.

Українські машинобудівні підприємства приділяють пильну увагу до інформаційних систем, як до одного із значущих факторів розвитку виробництва

та приділяють увагу технологіям оперативного управління виробництвом, а також обліковими, кадровими та фінансовими операціями. Інформаційні системи дозволяють підприємствам машинобудування:

- підвищити точність і надійність планування, забезпечивши високу конкурентоспроможність підприємства;

- налагодити оперативне управління. Оперативне управління виробничим процесом вимагає вирішення наступних завдань: формування оперативних (змінно-добових) завдань; облік фактичних результатів виконання оперативних завдань, оперативне усунення «вузьких місць» та ін.;

- налагодити бухгалтерський та податковий облік (бухгалтерія головної книги (баланс і звіт про прибутки і збитки); бухгалтерія дебіторів і кредиторів; бухгалтерія основних засобів; бухгалтерія відряджень; управління готівкою);

- налагодити фінансовий облік (ведення обліку розрахунків з контрагентами в розрізі договорів; ведення позабалансових рахунків відповідно до норм бухгалтерського обліку та облікової політики підприємства та ін.);

- оптимізувати процеси постачання; управління логістикою;

- добитися прозорості бізнесу завдяки використанню кращої на ринку системи управління ресурсами підприємства.

За даними дослідження, впровадження автоматизованих інформаційних систем на підприємствах машинобудування сприяє: скороченню виробничого циклу та часу виготовлення продукції мінімум на 5 місяців; прискоренню часу обробки замовлення клієнтів в 12 разів; удосконаленню управління бізнесом на основі звітності в реальному часі на 80%; прискоренню часу обробки замовлення за наявності тієї ж кількості робітників на 50%; скороченню ситуацій дублювання задач в 8 разів; скороченню процесу проектування виробів на 18%; скороченню рівню браку на 23%; зниженню запасів (готової продукції, НЗП, матеріалів) на 28%; скороченню витрат на тестування та апробацію нового продукту на 13%; зниженню рівню неліквідів на 70%; скороченню періоду від завершення роботи до виставлення рахунку на 38%; росту середнього розміру прибутку на 5%.

Звичайно впровадження інформаційної системи з повним набором функцій оптимізації є багато коштовним. За дослідженнями проведеними на українських підприємствах машинобудування, можна зазначити, де-які підприємства взагалі не використовують інформаційні системи та відмічають

високу вартість інформаційних систем і складність їх впровадження, а одже, недоцільність інвестування коштів в інформаційні системи.

Для усунення ризиків, пов'язаних із складністю впровадження інформаційних систем та їх вартістю необхідно використовувати поетапний процес впровадження, при якому об'єктами автоматизації стають ті ділянки, на яких в першу чергу необхідно налагодити процес обліку і формування звітних документів для вищих структур і суміжних підрозділів. Метод проведення послідовної розробки окремих підсистем і впровадженням їх відразу ж по закінченні проекту дозволяє скоріше одержати віддачу від капітальних витрат на автоматизацію виробництва. Після впровадження інформаційної системи в окремому бізнес підрозділі, керівництво підприємства матиме змогу оцінити ефективність такої системи та покращення результатів діяльності й перейти до оптимізації процесу в інших підрозділах.

Таким чином, інтегровані ІТ рішення є скоріше послідовністю кроків, ніж дороге впровадження методом «великого вибуху», при якому замінюються відразу всі системи. Використовуючи поетапний підхід, підприємства машинобудування можуть спочатку охопити критично важливі бізнес-процеси, а потім перейти до автоматизації допоміжних областей. Завдяки послідовній інтеграції будуть захищені існуючі інвестиції, оптимізовані грошові потоки, а перехід на інтегроване бізнес-рішення буде здійснено поступово, у кілька контрольованих етапів.

Список літератури: 1. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3323-12>. 2. Информационные системы и технологии: приложения в экономике и управлении: Учеб. пособ. /Под ред. проф. Ю.Г. Лысенко). – Донецк: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2004. – Книга 6. – 377 с. 3. *Выборова Е.Н.* Диагностика финансовой устойчивости субъектов хозяйствования// Аудитор.-2002.-№12. 4. *Амитан В.Н.* Инновационное развитие Донецкого региона: состояние и перспектива/ НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк:ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2002. – 182 с. 5. http://en.wikipedia.org/wiki/Software_as_a_service. 6. *Берсуцкий Я. Г.* Информационная система управления предприятием. – К.: Наук. думка, 1996. – 166 с. 7. *Каныгин Ю.М.* Информатизация управления: социальные аспекты. – К.: Наук. думка, 1991. – 156 с. 8. *Фінагіна О.В., Пономаренко Н.Ш.* Проблеми комплексного інвестування інформатизації підприємств // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інвестиційні стратегії сталого розвитку». – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т. 1. – С. 114.

Надійшла до редколегії 20.11.2011